

FLEMMING EFTERSKOLE

SELVEVALUERING

HVORDAN-SÅDAN

Indeholder forskellige evalueringsmetoder og modeller til selvevaluering

INDHOLD

Baggrund for selvevaluering	Side 3
Værdigrundlag for Flemming Efterskole	Side 4
Overordnet evalueringsplan	Side 4
Evalueringsmodeller	
Målopfyldelsesevaluering	Side 5
Virkningsevaluering	Side 7
Brugerorienteret evaluering	Side 8
Deliberativ demokratisk evaluering	Side 10
Konklusion	Side 13

SELVEVALUERING BAGGRUND

I lovens § 17, stk.1, står der: *Bestyrelsen skal tilrettelægge en plan for skolens årlige evaluering af dens virksomhed i forhold til værdigrundlaget.*

Dette uddybes i lovforslagets almindelige bemærkninger, hvor der står: *Lovforslaget indeholder en bestemmelse om, at enhver skole en gang årligt foretager en **selvevaluering** på baggrund af skolens værdigrundlag, de mål den har stillet sig, den måde skolen har ønsket at nå målene på og resultaterne heraf. Selvevalueringen skal være offentlig tilgængelig i et sprog og en form, som er alment forståelig.*

På baggrund af skolens værdigrundlag skal skolen hvert år foretage en evaluering af virksomheden. Skolens evaluering kan fra år til år tage udgangspunkt i forskellige dele af værdigrundlaget.

Bestyrelsen skal udarbejde en plan for den årlige evaluering, og planen skal fremgå af bestyrelsens protokol.

Skolen kan således selv vælge:

- hvilke dele af værdigrundlaget, der skal danne udgangspunkt for årets evaluering,
- evalueringsgenstanden,
- evalueringsmetoden,
- hvem der udfører evalueringen,
- evalueringens konklusioner, og
- anvendelsen af evalueringen.

Værdigrundlag

Værdigrundlag for Flemming Efterskole

Flemming Efterskoles aktiviteter bygger på **tryghed, tillid** og **tolerance**. Vi tror på, at vi på den måde skaber optimale **rammer** for udviklingen af den enkelte elev og for fællesskabet.

Vi ønsker at understøtte en positiv **udvikling** af den enkelte elev ved at styrke dennes **selvværd** og **livslyst**.

Vi ønsker at understøtte **fællesskabets udvikling** ved hjælp af **respekt** og **ansvar** for hinanden i dagligdagen.

Vi erkender vigtigheden af, at både den enkelte elev og det store **fællesskab** får **oplevelser** og udfordringer, der sikrer såvel faglig **dygtiggørelse** som personlige **kompetencer**.

Overordnet evalueringsplan

1. Sigte og anvendelse. Hvad skal evalueringen bruges til, af hvem og hvornår?
2. Organisation. Hvordan skal evalueringen organiseres? Hvem har hovedansvaret for, at evalueringen finder sted? Hvilke andre aktører skal inddrages og hvordan?
3. Evalueringsspørgsmål. Hvilket evalueringsspørgsmål er det helt centrale at få besvaret? Meget ofte opdeles evalueringsspørgsmålet i nogle håndterbare underspørgsmål.
4. Ressourcer. Hvilke ressourcer er til rådighed for evalueringsarbejdet? (tid, penge, energi).
5. Metodevalg
6. Kommunikation. Hvordan skal evalueringsresultaterne formidles?
7. Retningslinjer
8. Tidsplan

Evalueringsspørgsmålet indebærer en afklaring af

- Hvad er evalueringens genstand
- Hvilke værdier skal lægges til grund for evalueringen?
- Hvilken type viden skal evalueringen levere?

Evalueringsmodeller

- **Målopfyldelsesevaluering (small-pakke)**
- **Virkningsevaluering (large-pakke)**
- **Brugerorienteret evaluering (medium-pakke)**
- **Deliberativ demokratisk evaluering (xlarge pakke)**

Målopfyldelsesevaluering – når vi de opstillede mål? (konkret)

Lever vi op til vort eget værdigrundlag?

Formålet med målopfyldelsesevaluering er at vurdere, hvorvidt skolens målsætninger er indfriet. Kan dokumentere, at skolen rent faktisk gør, hvad den siger, den gør. Der ses en direkte kobling mellem skolens værdigrundlag og målopfyldelsesevalueringens hovedspørgsmål: Lever vi som skole op til vores målsætning(er) i vores værdigrundlag.

Trinene i målopfyldelsesevaluering

1. Hvem skal inddrages i evalueringsarbejdet?
2. Målsætningerne identificeres og evalueringsspørgsmålet formuleres og præciseres
3. Hvad er tidsperspektivet for indsatsen og evalueringen?
4. Målene operationaliseres
5. Valg af metode
6. Analyse og afrapportering

Oplagte værdiord

- Rammer
- Faglig dygtighed
- Oplevelser

Målopfyldelseevaluering – hvordan? Sådan!

1. Hvem skal inddrages i evalueringsarbejdet?

Skolens elevhold

2. Målsætningerne identificeres og evalueringsspørgsmålet formuleres og præciseres
*Vi vil undersøge, hvordan eleverne oplever mængden og kvaliteten af **oplevelser**.*

Prioriter følgende oplevelser i forhold til, hvad for dig var den bedste.

Musical

Forum Horsens

Fodboldstævne i Horsens

Skitur

Andet hvilket

Hvor vigtigt er det, at der er (prioriter 1-5 med 1 som det dårligste)

Lærerplanlagte aktiviteter om aftenen

Kontaktgruppearrangementer

Hjemmebesøg hos kontaktlærer

Besøgsaftener

Idrætsaktiviteter ud af huset

Foredrag

Har du oplevet voksne som haft en positiv indflydelse på dig? (ja/nej)

Sportsligt

Fagligt

Personligt

3. Hvad er tidsperspektivet for indsatsen og evalueringen?

Da evalueringen er et øjebliksbillede er tidsperspektivet den tid evalueringen tager og efterbehandlingen af data.

4. Valg af metode

Kvantitativ metode vha. spørgeskema (Zapera)

5. Analyse og afrapportering

De seneste års selvevaluering på Flemming Efterskole, er gode eksempler på denne type evaluering.

Dette er et øjebliksbillede.

Virkningsevaluering – pædagogisk praksis i sin helhed

Er de arbejdsformer og organisationsformer, vi vælger, i praksis medvirkende til at realisere vores værdier?

Virkningsevaluering handler om at skaffe viden om sammenhængen mellem aktiviteter og resultater. "Hvordan virker vore pædagogiske metoder i forhold til at fremme de værdier, der står i vores værdigrundlag?"

Trinene i virkningsevaluering

1. Stille evalueringsspørgsmålet
2. Finde kilder til programteorien
3. Opstille programteorien
4. Gøre programteorien klar til evaluering
5. Vælge metode og indsamle data
6. Analysere og konkludere

Oplagte værdier

- Pædagogiske rammer
- Pædagogisk praksis

Brugerorienteret evaluering – hvad er det reelt, vi gør?

Hvordan oplever eleverne ud fra deres perspektiv den måde, skolen i praksis udmønter sit værdigrundlag på?

Brugerorientering er en sammenfattende betegnelse for brugerinddragelse og brugerindflydelse. Den brugerorienterede evalueringsmodels perspektiv er nede-fra-op. En brugerorienteret evaluering kan sikre viden om, hvordan en indsats virker på målgruppen. Den brugerorienterede evaluering kan være med til at bygge bro over et kommunikationsmæssigt gab og et gab i virkelighedsopfattelse mellem de fag-professionelle på den ene side og brugerne på den anden side.

Her tages udgangspunkt i brugernes - elevernes og forældres - ønsker, forventninger, oplevelser, erfaringer og bekymringer i forhold til det at gå på en fri skole. Hvad lægger brugere vægt på? Lægger de vægt på det samme, som skolerne gør? I brugerorienteret evaluering arbejdes med konkrete metoder til inddragelse af brugere. Det kan f.eks. være fokusgrupper. Man kan også forestille sig interviews eller spørgeskemaundersøgelser.

Trinene i den brugerorienterede evaluering

1. Forberedelse

Genstand for analysen vælges af organisationen. I den forbindelse er særligt to elementer væsentlige:

- 1) Brugerne skal have tillid til, at deres udsagn anvendes. Der skal skabes tillid og legitimitet. Da evaluator ofte vil være en intern medarbejder, skal brugerne have tillid til denne. Evaluator skal skabe et fordomsfrit rum, hvor kritiske indlæg accepteres.
- 2) Medarbejderne skal have tillid, at evalueringen anvendes "anstændigt". Det kan være en fordel, at medarbejderne inddrages og informeres tidligt i forløbet, gerne allerede i forberedelsesfasen.

Organisation kan opfattes i bred forstand om ledelse, medarbejdere eller brugere.

En velorganiseret tidsplan udarbejdes tidligt i forløbet, så den er overskuelig og tilgængelig for alle.

2. Evalueringsspørgsmål

Spørgsmålene defineres undervejs. Disse udspringer fra brugerne og tager afsæt i værdigrundlaget.

Genstandsfeltet skal være åben/bred, så brugerne kan fremkomme med og anvende egne erfaringer, ligesom det skal være tilgængelig og vedkommende for brugerne.

Evalueringsspørgsmål tildes ikke meget opmærksomhed.

Et overordnet evalueringsspørgsmål kunne være: Hvordan oplever eleverne ud fra deres perspektiv den måde, skolen i praksis udmønter sit værdigrundlag på.

3. Definition af brugerne

- 1) Tidligere brugere
  - 2) Nuværende brugere
  - 3) Kommende/potentielle brugere
  - 4) Forældre til brugerne, hvis disse er børn og unge
4. Valg af metode
- Fokusgruppeinterview og dialogbaseret evaluering er oplagte metoder at anvende ifm. denne evalueringsform, således er formen kvalitativ frem for kvantitativ.
- De, som er ansvarlige for evalueringen, skal sikre, at brugernes ønsker, krav og forventninger bliver synlige, også selvom disse krav og forventninger ikke stemmer overens med evaluators egen forståelse af situationen.
- En fokusgruppe er en gruppe bestående af 5-10 deltagere, hvor evaluator søger at igangsætte en gruppediskussion, der leder frem til en nuanceret belysning af det valte genstandsfelt.*
5. Dataindsamling
- Data vil typisk være af kvalitativ karakter. Det kan være vanskeligt at få overblik over disse relativt diffuse data.
6. Databearbejdning og – afrapportering
- Afrapportering skal trods af de diffuse data være systematisk og organiseret.
- På forhånd bør brugerne være orienteret om, hvordan evalueringen tænkes anvendt.
- Evaluator bør kommunikere de vigtigste resultater ud til de involverede brugere samt orientere om det videre forløb.
- Deadlines og andre forhold ifm. afrapportering kan med fordel planlægges og være synlig i den i forberedelsesfasen opstillede tidsplan.*
7. Retningslinjer og kommunikation

Oplagte værdier

- Selvværd
- Livslyst
- Respekt
- Ansvar
- Tolerance
- Personlige kompetencer

Udvælge værdipunkter i fællesskab. Arbejde med fokusgrupper (elevgrupper, lærergrupper, blandede grupper)

Deliberativ demokratisk evaluering – fremadrettet

Hvilken udvikling sker der af vores praksis og vores værdier, hvis disse sættes til evaluerende drøftelse blandt alle relevante interessenter?

Som modellens navn antyder, er omdrejningspunktet deliberation, hvilket vil sige rådslagning, overvejelse og refleksion. Modellens hensigt er, at ved at styrke de deliberative elementer i alle faser af en evaluering øges mulighederne for, at alle relevante interessenter omkring en skole får et øget ejerskab og engagement til evalueringen og ikke mindst eksplicit kommer til at forholde sig til formålet og brugen af en evaluering. Gennem åben demokratisk dialog gennemlyses og dannes ikke alene de værdier, en evaluering bygger på, men også de procedurer, som evalueringen udstikker. På den baggrund bliver den løbende deliberative proces, hvor holdninger brydes og mødes, et centralt element i modellen. I demokratisk deliberativ evaluering spørges ikke blot, om noget kan gøres bedre, men der sættes også fokus på, hvad bedre vil sige.

Demokratisk deliberativ evaluering kunne være en interessant evalueringsform i lyset af den rolle, som samtalen spiller i dansk oplysningstradition. I praksis kan man vælge mellem forskellige fælles spilleregler for, hvordan dialogen i de forskellige faser skal forløbe.

I forhold til skolens værdigrundlag bliver det i denne evalueringsform tydeliggjort og udtrykt gennem en refleksiv proces, hvor aktørernes oplevelser af værdierne spilles op imod hinanden samt mødes og brydes i en stræben efter en fælles forståelsesramme.

Modellen egner sig ikke til at producere sammenlignelige størrelser.

Nøgleordene i en deliberative, demokratiske evaluering er **samtale**, **inddragelse** og **enighed**, disse tre begreber adskiller denne evalueringsmodel fra andre modeller, da de skal gennemsyre alle faser i modellen.

Oplagte værdier, der kan danne evalueringens genstandsfelt

- Udvikling
- Fællesskab
- Tryghed
- Værdigrundlag i fremtidig kontekst

DELIBERATIV, DEMOKRATISK EVALUERING – HVORDAN?SÅDAN!

Trinene i den deliberative, demokratiske evaluering er følgende

1. Forberedelse
2. Dagsorden for evalueringen identificeres – dialogmøde
3. Metodevalg, data og analyse
4. Afrapportering

1. Forberedelse

Hvem er ansvarlig for evalueringen? Her skal vælges en tovholder og evaluator, som har det overordnede ansvar for at udføre evalueringen.

Det vil være oplagt at vælge to medarbejdere på skolen til at udføre evalueringen, disse kan så opbygge en ekspertise på området.

Man kan også vælge, at rekvirere evalueringsekspertisen udefra i form af eksterne konsulenter. Dette vil dog være meget dyrt

Udarbejdelse af tidsplan og ressourcer.

Det er vigtigt at få udarbejdet en realistisk og intensiv plan for at processen ikke løber ud i sandet. Da den denne metode ofte benytter metoder, som bringer medarbejdere og elever sammen på f.eks. en temadag er det vigtigt at få datoer indarbejdet i årsplanen. Alt efter hvor mange ressourcer (antal timer) skolen har sat af til projektet, skal evaluator og tovholder vurdere antallet af temadage og hvor mange involverede parter der skal være.

Ideelt vil være, at evaluator og tovholder har udarbejdet en plan som bliver inddraget i planlægningen af skoleåret, således at eventuelle fælles temadage bliver lagt ind i skemaet.

2. Dagsorden for evalueringen identificeres

Da man i denne evalueringsform ikke på forhånd ved, hvad evalueringens genstandsfelt bliver, skal man først finde aktørerne i evalueringen. Oftest vil det være fire grupper – bestyrelsen, ledelsen, medarbejderne og eleverne. En til to repræsentanter fra hver gruppe udvælges og informeres om evalueringsformen og skolens værdigrundlag. Man kan også her overveje at inddrage forældre som aktører.

Derefter inviteres gruppen til dialogmøde, med invitationen sendes skolens værdigrundlag, som skal være omdrejningspunktet for diskussionen og dialogen til mødet. Formålet med mødet er gennem dialog at finde evalueringens genstandsfelt – hvilke værdiord skal i spil og ligeså *vigtigt* hvilke værdiord skal *ikke* i spil.

Efter 1. dialogmøde skulle evaluator og tovholder gerne have et billede af, hvilke ord der skal i spil i evalueringen. Derved skulle genstandsfelt og afgrænsning af evalueringen være på plads. Derefter skal der vælges evalueringsmetode.

3. Metode

Når genstandsfeltet og afgrænsningen af evalueringen er på plads, skal der vælges evalueringsmetode.

Afhængig af hvilket evalueringsspørgsmål der arbejdes med, vælges den evalueringsmetode der passer bedst til belysning af spørgsmålet.

Det er vigtigt at man, inden man præsenterer evalueringsspørgsmålet for de involverede parter, giver dem de nødvendige informationer og viden til at kunne tage stilling. Det være sig værdigrundlag og evt. baggrund for evalueringsspørgsmål.

Metoderne kan være

- Fokusgrupper
- Spørgeskemaer
- Fremtidsværksteder
- Temadag
- Andet

Alt efter hvilken evalueringsmetode der vælges, skal de indsamlede data bearbejdes og analyseres. Det er evaluators opgave at bearbejde de indkomne data.

4. Afrapportering

Som resultat af evalueringen udarbejdes en rapport, hvori hele processen beskrives – både det forudgående dialogmøde og de efterfølgende uddybende diskussioner og dialoger. I rapporten fremlægges hvad grupperne blev enige om, om der var nogle konfliktlinier og hvilke forslag, der blev diskuteret for at forbedre indsatsen og måske synliggøre værdiordene i dagligdagen.

SELVEVALUERING PÅ FLEMMING – I FREMTIDEN

Da selvevalueringsmetoden indtil nu på Flemming Efterskole primært har været målopfyldelsesmetoden, hvor man danner et øjebliksbillede, ser vi flere muligheder i at videreudvikle evalueringen. Her finder vi den brugerorienterede evalueringsmodel ideel, da man inddrager skolens brugere, elever og forældre og herigennem arbejder fremadrettet og med samtalen som omdrejningspunkt.

Denne evalueringsform kræver flere ressourcer, men vil også sætte værdigrundlaget og vores arbejde i spil – gør vi det, vi tror vi gør. Samtidig vil denne evalueringsform gøre eleverne opmærksomme på værdigrundlaget og måske mere bevidste om, hvad der sker på skolen.